

EITEM AR YR AGENDA: 11

PWYLLGOR ARCHWILIO AWDURDOD TÂN AC ACHUB GOGLEDD CYMRU

24 Medi 2012

DATGANIAD O GYFRIFON 2011-12

Adroddiad gan Ken Finch, Trysorydd i'r Awdurdod

Diben yr Adroddiad

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno'r Datganiad o Gyfrifon archwiliedig am 2011-12 a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol i'r Aelodau i'w cymeradwyo.
- 2 Cyflwynwyd y cyfrifon i'r Panel Gweithredol ar 17 Medi 2012. Trwy gyflwyno'r cyfrifon i'r ddau bwyllgor, sicheir y bydd holl Aelodau'r Awdurdod wedi cael cyfle i edrych ar y set ddiweddaraf o gyfrifon ac i roi sylwadau arnynt. Rhoddir gwybod ar lafar yn y cyfarfod am unrhyw sylwadau gan y Panel Gweithredol.

Gwybodaeth

- 3 Yn unol â Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Diwygio) (Cymru) 2010 mae'n ofynnol i'r cyfrifon archwiliedig gael eu cymeradwyo gan yr Aelodau erbyn 30 Medi. Rhoddwyd awdurdod dirprwyedig am gymeradwyo'r cyfrifon i'r Pwyllgor Archwilio.
- 4 Mae hefyd yn ofynnol i'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (Atodiad 1) gael ei gyflwyno i'r Aelodau gyda'r Datganiad o Gyfrifon, a chynhwyswyd y rhain fel Atodiad i'r cyfrifon. Lluniwyd y datganiad yn unol â'r egwyddorion sydd yn y fframwaith 'Delivering Good Governance in Local Government' a gyhoeddwyd gan y Sefydliad

Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr Awdurdodau Lleol (SOLACE), a chafodd ei gymeradwyo'n gyntaf gan yr Aelodau ar 18 Mehefin 2012.

- 5 Hefyd yn y cyfarfod ar 18 Mehefin 2012, derbyniodd yr Aelodau adroddiad ar Berfformiad Ariannol am 2011-12, ac roedd hwnnw'n nodi'r gwariant gwirioneddol am y flwyddyn o'i gymharu â'r gyllideb, a cheisiwyd cymeradwyaeth yr Aelodau i neilltuo arian o'r tanwariant i nifer o Gronfeydd wrth gefn a Darpariaethau. Pasiwyd y trafodion hyn yn y cyfrifon, ac mae'r manylion am y rheini ar gael ar dudalen 30 a 31.

Newidiadau wedi Archwilio

- 6 Mae'r cyfrifon bellach wedi cael eu harchwilio gan yr Archwilydd a benodwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru, ac maent wedi eu diwygio yn unol â chanfyddiadau'r archwiliad a'r trafodaethau a gafwyd wedyn ynglŷn â thrin y cyfrifon, diffiniadau a'r modd y cyflwynir eitemau penodol o fewn y cyfrifon.
- 7 Mae dadansoddiad manwl o'r camddatganiadau a welwyd ac a gywirwyd yn y cyfrifon drafft yn rhan o'r 'Adroddiad Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol' a gyflwynir i'r Pwyllgor Archwilio Penodedig gyda'r cyfrifon. Rhestrir crynodeb o'r newidiadau isod.
  - a) Ailddosbarthu cronfa wrth gefn o Ddefnyddadwy i Andefnyddadwy, £25,000;
  - b) Dyblygu cronïad – gostwng balansau Dyledwyr a Chredydwyr £79,000;
  - c) Newid rhai o'r ffigurau a'r tablau sydd yn y nodiadau i'r cyfrifon er mwyn gwella'r modd y cânt eu cyflwyno.
- 8 Mae'r cronfeydd defnyddadwy yn cynnwys y Gronfa Gyffredinol, Cronfeydd a Glustnodwyd ac Incwm Grant a ddygwyd ymlaen o'r flwyddyn flaenorol. Gall yr Awdurdod ddefnyddio'r cronfeydd hyn i ariannu gwariant yn y blynyddoedd i ddod. Nid oes modd troi'r cronfeydd andefnyddadwy yn arian parod, ac maent yn cynnwys arian a neilltuwyd eisoes i ariannu gwariant; ailbrisiadau i adlewyrchu cynnydd yng ngwerth asedau; a'r Gronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau, sy'n gronfa ddiffyg.

Llythyrau Sylwadau

- 9 Ynglwm wrth yr adroddiad hwn, fel atodiad A, mae llythyr sylwadau sydd wedi ei gyfeirio at Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG gan yr Awdurdod. Mae'n un o ofynion y Safonau Archwilio sef bod angen i KPMG gael sylwadau gan yr Awdurdod i gefnogi eu barn archwilio. Ceir manylion pellach yn y llythyr.

Argymhelliad

- 10 Bod yr Aelodau'n cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon archwiliatedig am 2011-12, ac yn cydnabod y Llythyrau Sylwadau a anfonwyd at yr Archwilwyr Allanol.

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Cwmpas Cyfrifoldeb

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif cywir amdano, a'i fod yn cael ei ddefnyddio'n economaidd, yn effeithlon ac yn effeithiol. Hefyd, mae dyletswydd ar yr Awdurdod dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae ei swyddogaethau'n cael eu cyflawni, gan dalu sylw i gyfuniad o economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau cywir yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei faterion i'w gwneud yn haws i gyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.

Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethu corfforaethol sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE, sef *Delivering Good Governance in Local Government*.

Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r cod, a hefyd wedi ateb gofynion y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio 2005 fel y'u diwygiwyd mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reolaeth fewnol.

Diben y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n cyfarwyddo a rheoli'r Awdurdod, a'r gweithgareddau ar gyfer bod yn atebol i'r gymuned, yn trafod â hi, ac yn ei harwain. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro'r modd y mae'n cyflawni ei amcanion strategol ac yn ystyried p'un a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol a chost-effeithiol.

Mae'r system reolaeth fewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw, a'i nod yw rheoli risg i fod ar lefel resymol yn hytrach na chael gwared ar bob risg o fethu â chyflawni polisiâu, nodau ac amcanion. Felly, ni all ond darparu sicrwydd rhesymol, heb fod yn llwyr, o effeithiolrwydd. Mae system reolaeth fewnol yr Awdurdod yn seiliedig ar broses barhaus sydd â'r nod o:

- adnabod a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiâu, nodau ac amcanion yr Awdurdod;
- gwerthuso'r tebygolrwydd o wireddu'r risgiau hynny;
- gwerthuso'r effaith petaent yn cael eu gwireddu, a'u;
- rheoli'n economaidd, effeithlon ac effeithiol.

Rhodddwyd y Fframwaith Llywodraethu yn ei le ar gyfer yr Awdurdod am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2012 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r adroddiad blynyddol a'r datganiad o gyfrifon.

Y Fframwaith Llywodraethu

Mae'r Fframwaith Llywodraethu yn disgrifio elfennau allweddol y systemau a'r prosesau sy'n ffurfio trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, a hynny yn unol â'r chwe egwyddor llywodraethu corfforaethol sydd yn ein cod, ac sy'n cynnwys:-

- Canolbwyntio ar ddiben yr awdurdod ac ar ddeilliannau i'r gymuned, a chreu a gwireddu gweledigaeth ar gyfer y fro
- Bydd yr aelodau a'r swyddogion yn cydweithio i gyflawni diben cyffredin sydd â swyddogaethau a rolau wedi eu diffinio'n glir
- Hyrwyddo gwerthoedd yr awdurdod, ac amlygu gwerthoedd llywodraethu da trwy gynnal ymddygiad o safon uchel
- Gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw sy'n agored i graffu effeithiol a rheoli risg
- Meithrin gallu'r aelodau a'r swyddogion i weithio'n effeithiol
- Trafod gyda phobl leol a rhanddeiliaid eraill i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus sy'n gadarn

Adolygu Effeithiolrwydd

Mae'n gyfrifoldeb ar yr Awdurdod i gynnal adolygiad, o leiaf bob blwyddyn, o effeithiolrwydd ei Fframwaith Llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Yn sail i'r adolygiad o effeithiolrwydd mae gwaith y Grŵp Gweithredol, a'i swyddogion o fewn yr Awdurdod sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol yr Archwilwyr Mewnol, a hefyd sylwadau a wneir gan archwilwyr allanol, ac adolygiadau a wneir.

Fel darparwr gwasanaethau Archwilio Mewnol i Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, mae is-adran Archwilio Mewnol Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn darparu barn i'r Awdurdod, trwy ei Bwyllgor Archwilio, am ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd trefniadau'r sefydliad ar gyfer llywodraethu, rheoli a meistroli risg.

Bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau rheolaidd gan yr archwilwyr mewnol am eu cynnydd o'i gymharu â'r cynllun archwilio blynyddol, sy'n darparu manylion am y lefelau sicrwydd y gellir eu rhoi yn erbyn y gwahanol systemau a phrosesau sydd yn eu lle.

Wrth gynnal ac adolygu effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, rhoddwyd ystyriaeth i'r canlynol:-

1. Mae'r Awdurdod yn gweithredu strwythur pwyllgorau sy'n ymwneud â'r meysydd allweddol sy'n gyson â'i amcanion strategol, a chyda Chylchoedd Gorchwyl y cytunwyd arnynt:-

Yr Awdurdod Tân ac Achub

Mae 28 o aelodau etholedig ar yr Awdurdod Tân ac Achub, ac maent yn dod o'r 6 Awdurdod Unedol sy'n ymorol am ardal y Gwasanaeth Tân ac Achub, a hynny yn unol â Gorchymyn Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru (Cynllun Cyfuno) 1995.

Mae rôl yr Awdurdod wedi ei ddiffinio yn ei Reolau Sefydlog:

- Cyflawni holl ddyletswyddau a chyfrifoldebau Awdurdod Tân ac Achub yn unol â'r ddeddfwriaeth a'r rheoliadau priodol, yn arbennig **Deddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004** a'r **Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005** – a ddaeth i rym ar 1 Hydref 2006, a **Chynllun Cyfuno 1995**.
- Cytuno ar y cynlluniau gwasanaeth blynyddol, y cyllidebau refeniw a chyfalaf, a chyfraniad y cynghorau cyfansoddol.
- Monitro'r cyllidebau refeniw a chyfalaf, ac ymdrin ag unrhyw amrywiadau mawr, gan gynnwys penderfynu ar unrhyw gyfraniadau atodol.

Mae'r Awdurdod llawn yn cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn, a hynny ym mis Mawrth, Mehefin, Hydref a Rhagfyr, ac mae'n ystyried pynciau megis cynlluniau gwasanaeth, materion busnes arferol, cyllidebau a gwariant, ac yn gwneud neu'n cymeradwyo penderfyniadau polisi fel y bo'n briodol. Gellir galw cyfarfodydd arbennig o'r Awdurdod unrhyw bryd os oes angen trafod unrhyw fusnes brys. Caiff y Cadeirydd a'r Is-Gadeirydd eu hethol yn y Cyfarfod Blynyddol ym mis Mehefin.

Mae gweithgarwch cywir yr Awdurdod yn cael ei gefnogi ymhellach gan ei Glerc a'i Drysorydd. Mae'r cyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd, ac mae cofnodion o drafodion yr Awdurdod ar gael ar wefan yr Awdurdod.

Y Panel Gweithredol

Mae gan y Panel Gweithredol rôl amrywiol yn ymdrin â phynciau megis penodi uwch swyddogion, edrych yn fanwl ar gynlluniau gwella ac ariannol, ymdrin â rhai materion archwilio a materion polisi a chyfansoddiadol fel y cyfyd yr angen.

Y Panel sydd fel arfer yn ymdrin ag ymatebion i bapurau ymgynghorol a datblygiadau polisi eraill, ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub ynglŷn â'i bolisiâu allweddol, gan gynnwys y Cynllun Lleihau Risg. Fel arfer, y Panel sy'n ymdrin ag uwch benodiadau, a hynny trwy sefydlu is-bwyllgor arbennig i'r diben.

Sefydlwyd Cylch Gwaith y Panel yn 2001, ac mae'n cael ei adolygu fel y bo'r angen. Mae'n cynnwys y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd a dau aelod o bob awdurdod cyfansoddol (cyfanswm o bedwar aelod ar ddeg). Y Cadeirydd sy'n ei gadeirio, neu'r Is-gadeirydd yn ei absenoldeb. Mae'n cyfarfod bedair gwaith y flwyddyn, rhwng cyfarfodydd yr Awdurdod Tân ac Achub, er bod modd cynnal cyfarfodydd ychwanegol yn ôl y llwyth gwaith.

Y Pwyllgor Archwilio

Yn dilyn adolygiad cyfansoddiadol, cytunwyd yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2008 i benodi pwyllgor archwilio, gan ddod i rym ym mlwyddyn ddinesig 2009/10.

Mae gan y Pwyllgor bedair prif rôl, sef archwilio a chraffu mewn perthynas â llywodraethu, archwilio a chraffu mewn perthynas ag arian ac adnoddau, archwilio a chraffu mewn perthynas â rheoli risg a sicrwydd, ac archwilio a chraffu mewn perthynas â pherfformiad.

Mae aelodau'r Pwyllgor yn cynnwys rhai nad ydynt yn aelodau o'r Panel Gweithredol, ac mae'n cyfarfod o leiaf ddwywaith y flwyddyn. Penodir y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd o awdurdodau cyfansoddol gwahanol er mwyn cynrychioli cymunedau Gogledd Cymru.

Y Pwyllgor Safonau

Sefydlwyd y Pwyllgor Safonau yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2000, a gosodwyd ei Gylch Gorchwyl yn 2003. Mae ei ddyletswyddau'n cynnwys ystyried cwynion yn erbyn aelodau'r Awdurdod a gyfeirir ato gan yr Ombwdsmon, a chaniatáu goddefebau. Mae hefyd yn cynghori'r Awdurdod am faterion sy'n ymwneud â safonau.

Mae'r pwyllgor yn cynnwys chwe aelod, gyda phedwar ohonynt yn annibynnol. Ni all cynrychiolwyr yr Awdurdod Tân ac Achub ar y Pwyllgor hwn fod yn ddeiliaid swyddi gyda'r Awdurdod. Daw'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd o blith yr aelodau annibynnol.

Rhaid i'r pwyllgor gyfarfod o leiaf unwaith y flwyddyn, ond gall gyfarfod yn amlach os oes angen.

2. O fewn rheolaeth y sefydliad o ddydd i ddydd mae nifer o strwythurau allweddol yn eu lle er mwyn cynnal ac adolygu effeithiolrwydd systemau:

Y Grŵp Gweithredol (Swyddogion)

Mae'r grŵp strategol hwn yn cynnwys y Prif Swyddog Tân, y Dirprwy Brif Swyddog Tân a'r tri Phrif Swyddog Tân Cynorthwyol, ac maent yn cyfarfod bob chwe wythnos i adolygu eitemau sefydlog sy'n cynnwys perfformiad, risg a rheolaeth ariannol, a datblygu polisiau a gweithdrefnau mewnol.

Rheolaeth Ariannol

Mae trefniadau cadarn yn eu lle er mwyn sicrhau bod rheolaeth ariannol yr Awdurdod yn ddiogel, bod cyllidebau cymeradwyedig yn realistig ac yn fforddiadwy, a'u bod yn cael eu cefnogi gan systemau monitro gwariant er mwyn darparu gwybodaeth i bob lefel o'r sefydliad ar gyfer gwneud penderfyniadau. Dyma'r trefniadau:

- Bob blwyddyn, bydd yr Awdurdod Tân ac Achub yn adolygu cynllun ariannol tymor canolig tair blynedd ar gyfer refeniw a chyfalaf, ac mae wedi cael ei lunio a'i gyfarwyddo gan swyddogion mewn ymgynghoriad â phenaethiaid adrannau, ac mae ganddo gysylltiad â'r amcanion strategol. Mae'n galluogi'r Gwasanaeth i gael ffyrdd o drin cynllunio refeniw a chyfalaf yn y tymor byr, canolig a hir.
- bod chwarter, bydd yr Awdurdod Tân ac Achub yn derbyn adroddiadau monitro'r gyllideb, a bydd y Grŵp Gweithredol yn adolygu'r gyllideb yn fanwl bob chwe wythnos;
- Hefyd, bydd grŵp monitro'r gyllideb, sy'n cael ei arwain gan swyddogion, yn cyfarfod yn rheolaidd gyda phenaethiaid pob adran i drafod eu cynnydd hyd yn hyn o'i gymharu â'u cynlluniau adrannol a'u cyllidebau datganoledig, a hynny er mwyn sicrhau bod unrhyw achos o wyro oddi wrth y targedau y cytunwyd arnynt yn dod i'r amlwg mor fuan â phosib, a bod modd cymryd camau.
- Mae ffin glir o ran cyfrifoldebau rhwng swyddogaeth cyfrifyddiaeth y rheolwyr, a wneir ym mhencadlys y Gwasanaeth Tân, a'r swyddogaeth cyfrifyddiaeth ariannol, a wneir trwy Gytundeb Lefel Gwasanaeth gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy.

Rheoli Perfformiad

Mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i ddatblygu ei fframwaith rheoli perfformiad yn barhaus, ac mae wedi gweithredu rhannau pwysig o fframwaith. Mae'n sylweddoli bod hwn yn faes sy'n datblygu drwy'r amser, ac mae'n hyderus ei fod yn gallu gwneud cynnydd yn hyn o beth. Er mwyn hynny, mae'r trefniadau canlynol yn eu lle:

- Gosodir amcanion strategol y Gwasanaeth gan yr Awdurdod Tân ac Achub llawn, a'u cyhoeddi yn y Cynllun Cyfunol i Leihau Risg a Gwella ar ôl deuddeg wythnos o gyfnod ymgynghori. Bydd adroddiadau ar y cynnydd wrth gyflawni'r amcanion strategol hyn yn cael eu hystyried fel mater o drefn yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub a chan y Grŵp Gweithredol.

Atodiad 1

- Trwy drafodaethau ynglŷn â chynllunio rhwng penaethiaid adrannau/swyddogaethau a'r aelod perthnasol o'r Grŵp Gweithredol, bydd yr amcanion lefel uchel hyn yn cael eu troi'n gynlluniau a strategaethau adrannol sy'n diffinio'n fwy manwl sut y byddant yn cael eu cyflawni o fewn yr amserlenni disgwylidig a chyda'r cyllidebau a ddyrennir. Cyfrifoldeb y Dirprwy Brif Swyddog Tân yw rhoi cymeradwyaeth derfynol i'r cynlluniau hyn a monitro'n rheolaidd y modd y cânt eu cyflawni, ac ef/hi sydd â chyfrifoldeb fel uwch reolwr am Gyllid a Chynllunio Perfformiad. Mae cyfarfodydd rheolaidd gyda'r grŵp Monitro Perfformiad a'r Gyllideb yn galluogi edrych yn fwy manwl ar y cynnydd mewn perthynas â chyflawni'r camau arfaethedig.
- Mae'r trefniadau cynllunio busnes wedi cael eu diwygio yn 2011/12, a gosodwyd Amcanion Gwella sy'n cynnwys disgrifiadau manwl o'r camau y mae'n eu cynllunio, y canlyniadau a ddisgwylir, a'r mesurau a ddefnyddir i benderfynu a lwyddwyd. Cyflwynwyd templedi newydd ar gyfer Cynllunio Busnes a phrosesau adolygu er mwyn atgyfnerthu atebolrwydd, a sicrhau bod camau'n cael eu cyflawni.
- Gydol y flwyddyn, bydd y Gwasanaeth yn casglu ac yn monitro cyfres o ddangosyddion perfformiad. Bydd adroddiadau am weithgarwch a pherfformiad o'u cymharu â'r blynyddoedd blaenorol yn cael eu hystyried fel mater o drefn gan y Grŵp Gweithredol (bob chwe wythnos) a'r Panel Gweithredol (bob chwarter) er mwyn monitro cynnydd; mae rhoi ystyriaeth i'r adroddiadau hyn yn gallu arwain at ymchwil pellach i faterion penodol neu cymerir camau i gywiro os yw'r gweithgarwch neu'r lefelau perfformiad oddi ar y targed neu os na ellir eu hegluro (e.e. oherwydd y tywydd). Mae pob un o adroddiadau'r Awdurdod Tân ac Achub ar gael ar wefan y Gwasanaeth.
- Yn dilyn canfyddiad Swyddfa Archwilio Cymru yn yr Adroddiad Gwella Blynyddol (Ionawr 2012 paragraff 13), mae'r Awdurdod yn cydnabod ei bod yn bosib fod gormod o ddibyniaeth wedi bod yn y gorffennol ar ddangosyddion strategol cenedlaethol yn hytrach nag ar gyfres lawn o fesurau cytbwys er mwyn mesur sut y cyflawnwyd Amcanion Gwella, ac mae'n ceisio mynd i'r afael â hyn yn 2012/13 er mwyn darparu gwerthusiad cytbwys, ac adrodd am berfformiad yn ei drefniadau yn y dyfodol er mwyn dangos ei berfformiad i ddinasyddion lleol.
- Fel mater o drefn, mae data sy'n porthi Dangosyddion Strategol Cenedlaethol sy'n seiliedig ar ganlyniadau, a Dangosyddion Craidd eraill a osodir gan Lywodraeth Cymru (LIC), yn cael eu casglu, eu dadansoddi, eu cyflwyno i LIC a'i hadrodd i'r cyhoedd gydol y flwyddyn. Hefyd, mae LIC yn cyhoeddi llawer o'r wybodaeth hon ar ei gwefannau ei hun.
- Caiff data am Ddangosyddion Strategol eu harchwilio bob blwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru. At hynny, mae rheolaeth perfformiad effeithiol yn cael ei chefnogi gan fesurau a dangosyddion lleol sydd â thargedau cysylltiedig, lle bo hynny'n berthnasol.
- Caiff data am ddigwyddiadau eu casglu'n fewnol a sicheir eu hansawdd cyn eu cyflwyno trwy'r System IRS ar y we i Lywodraeth y DU. Hefyd, mae systemau

Atodiad 1

electronig mewnol yn cadw data am weithgarwch diogelwch tân ac atal tanau er enghraifft; a gwybodaeth ariannol.

- Hefyd, mae'r Gwasanaeth wedi cymryd rhan unwaith eto mewn proses Sicrwydd Gweithredol Darparu Gwasanaethau rhwng y tri gwasanaeth tân ac achub yng Nghymru. Y Prif Lwybrau Ymholi yn 2011-12 oedd yr Ystafell Reoli a Gweithrediadau. Ar ôl cwblhau hunanasesiad, gwahoddodd y Gwasanaeth dîm o'r ddau wasanaeth arall i gynnal adolygiad cymheiriaid a gwneud argymhellion ar gyfer gwella yn seiliedig ar eu canfyddiadau.

Rheoli Risg a Chynllunio Parhad Busnes

Y Grŵp Gweithredol sy'n gyfrifol am y gofrestr risg corfforaethol lefel uchel, am ei ddatblygu a'i adolygu.

Hefyd, mae'r Awdurdod wedi cyhoeddi polisi Rheoli Parhad Busnes. Fel rhan o'r Cynllun Cyfunol i Leihau Risg a Gwella 2010-11 hyd at 2012-13, bydd y Gwasanaeth yn sicrhau bod y trefniadau ar gyfer parhad busnes yn gynhwysfawr ac yn sicr. Er mwyn gwneud hyn, bydd y Gwasanaeth yn hyrwyddo pwyslais o'r newydd ar symud cynlluniau yn eu blaenau a datblygu rhai newydd, a rhoi'r un pwys ar reoli parhad busnes yn gorfforaethol ac yn weithredol, a hynny er mwyn sicrhau nad oes yr un maes wedi ei anghofio, a bod y cynlluniau adfer yn rhai cadarn.

Er mwyn gwneud hyn, bydd y Gwasanaeth yn:

- Diffinio a dyrannu'n glir y cyfrifoldeb am Reoli Parhad Busnes yn y Gwasanaeth.
- Datblygu rhaglen o brofi ac ymarfer i wirio pa mor ddilys yw'r cynlluniau cyfredol.

Yn benodol yn 2012-13, bydd y Gwasanaeth yn:

- Parhau i ddatblygu cynlluniau parhad busnes unigol ar gyfer swyddogaethau, gyda chynlluniau cysylltiedig yn ymwneud â phrofi ac ymarfer.
- Parhau i ddatblygu gallu'r gwasanaeth i wrthsefyll tarfiadau yn gyffredinol, gan gynnwys o ganlyniad i weithredu diwydiannol gwirioneddol neu'r bygythiad o hynny.
- Sicrhau Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda darparwr Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol.
- Datblygu cynllunio ar gyfer olyniaeth yn y gweithlu, a chyflwyno Llywybrau Datblygu Gyrfa.
- Parhau i ddatblygu a chynllunio ar gyfer y prosiect Cymru Gydnerth (Yr Ystafell Reoli).
- Integreiddio trefniadau RhPB y Gwasanaeth gyda gofynion adrodd Llywodraeth Cymru ar Ymaddasu i Newid Hinsawdd.
- Gwella cydnerthedd y rheolaeth o'r gweithlu trwy gael mwy o hyblygrwydd.

Y Cynllun Cyfunol i Leihau Risg a Gwella

Trwy broses ffurfiol o ddatblygu Cynllun blynyddol i Leihau Risg a Gwella, sy'n cynnwys amcanion strategol yr Awdurdod Tân ac Achub, mae'r Aelodau a'r Swyddogion yn ystyried amrywiaeth o wybodaeth berthnasol, megis:

- lefelau perfformiad a lefelau gweithgarwch yn y gorffennol;
- yr heriau a'r newidiadau a ddisgwylir yn y dyfodol;
- y risgiau sy'n hysbys ers asesiadau blaenorol a newydd;
- argymhellion adroddiadau archwilio allanol, adroddiadau archwilio mewnol, hunanasesiadau ac adolygiadau cymheiriaid; ac arolygaethau penodol (e.e. yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch) a chyrrff (e.e. Comisiynydd y Gymraeg).

Caiff Risgiau Corfforaethol a Risgiau Cymunedol eu hystyried mewn ffordd integredig yn ystod y broses hon.

Ym mis Hydref 2010, cyhoeddodd yr Awdurdod ei Gynllun Cyfunol i Leihau Risg a Gwella dan ganllawiau statudol newydd a gafwyd yn dilyn dyfodiad Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009. Roedd y cynllun yn cynnwys cyfrif o berfformiad am yn ôl ar gyfer 2009-10, cyfrif o'r cynlluniau gwasanaeth ar gyfer y flwyddyn gyfredol, a'r saith Amcan Gwella a osodwyd gan yr Awdurdod ar gyfer 2011-12. Yna, datblygwyd rhagor o amcanion o ganlyniad uniongyrchol i benderfyniad yr Awdurdod ym mis Rhagfyr 2010 i rewi'r gyllideb flynyddol ar £32 miliwn o 2011-12 hyd at 2013-14.

Yn ystod 2011 bu swyddogion Llywodraeth Cymru yn ceisio cyflwyno trefniadau am y tro i symud dyddiad cyhoeddi'r Cynlluniau Gwella 3-6 mis ymlaen er mwyn i'r gwaith o'u llunio fod yn fwy cyson â'r cylchoedd cynllunio ariannol, ond nid oedd yn bosibl cael y caniatâd angenrheidiol i wneud y newidiadau erbyn 2012-13.

O gofio bod angen i'r Awdurdodau Tân ac Achub osod amcanion gwella bob blwyddyn, nid yw hyn yn golygu bod yn rhaid i'r amcanion newid bob blwyddyn, nac ychwaith gael eu gwireddu o fewn blwyddyn.

Felly, penderfynodd Panel Gweithredol yr Awdurdod, yn ei gyfarfod ym mis Mai 2011, oherwydd:

- cwmpas eang yr amcanion presennol sydd eisoes yn y Cynllun i Leihau Risg a Gwella;
- yr angen i ganiatáu amser i gydgrynhoi'r amcanion presennol ar adeg pwysau cynyddol oherwydd lleihad mewn cyllidebau;
- amserlenni tynn ac annisgwyl ar gyfer cyhoeddi cynllun 2012-13 erbyn diwedd mis Hydref 2011, yn hytrach nag ar ddiwedd Mawrth 2012; a
- phenderfyniad Llywodraeth Cymru i ohirio llunio Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub, gan adael Fframwaith 2008-11 yn ei le am y tro;

y dylai'r Awdurdod gario'r un amcanion drosodd i 2012-13 ag a oedd wedi eu mabwysiadu ar gyfer 2011-12. Cadarnhawyd y penderfyniad hwn gan yr Awdurdod llawn yn ei gyfarfod ym mis Mehefin 2011, a chymeradwyo'r amcanion gwella ar gyfer 2012-13 yn ei gyfarfod ym mis Hydref 2011.

Atodiad 1

Ers hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori ynglŷn â newid dyddiad cyhoeddi Cynlluniau Gwella'r ATA, o fod cyn gynted ag y bo modd yn rhesymol ac ymarferol ar ôl 30 Medi i cyn gynted ag y bod modd yn ymarferol ar ôl 31 Rhagfyr yn y flwyddyn cyn y flwyddyn ariannol y mae'r cynllun yn ymwneud â hi. Bwriad y cynnig yw dod â chynllunio gwelliannau i gyd-fynd fwy â chynllunio ariannol.

Yn unol ag Adran 15 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, adroddir ynghylch perfformiad yn erbyn amcanion y flwyddyn ariannol – h.y. erbyn 31 Hydref yn y flwyddyn cyn y flwyddyn y mae'r wybodaeth yn ymwneud â hi.

Grŵp Llywio TGCh

Arweiniodd adolygiad allanol o'r adran TGCh at ffurfio Grŵp Llywio TGCh. Caiff ei gadeirio gan un o'r prif swyddogion sy'n gyfrifol am TGCh, ac mae hefyd yn cynnwys y Dirprwy Brif Swyddog Tân ei gadeirio a'r ddau Brif Swyddog Tân Cynorthwyol arall, yn ogystal â Rheolwr TGCh. Mae ei gylch gwaith yn cynnwys:

- Cyfrifoldeb am ddiffinio polisiau a gweithdrefnau TGCh y Gwasanaeth, gan gynnwys y polisi diogelwch.
- Monitro'r modd y mae'r Polisi TGCh yn cael ei ddefnyddio a'i weithredu, a pherfformiad TGCh yn y Gwasanaeth
- Datblygu'r strategaeth TGCh, a bod yn gyfrifol am adolygu a derbyn achosion busnes ar gyfer buddsoddiadau mewn TGCh gan wahanol adrannau
- Cyfrifoldeb am adolygu a chymeradwyo caffaeliadau mawr ym maes TGCh, a goruchwyllo'r modd y mae prosiectau TGCh mawr yn cael eu rhoi ar waith.

3. Yn ogystal â'i strwythur pwyllgorau mewnol, a'i reolaeth o ddydd i ddydd, mae'r Gwasanaeth hefyd yn agored i adolygiad allanol o'i brif systemau er mwyn sicrhau bod ei systemau'n effeithiol:

Archwilio Mewnol

Mae Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn awgrymu bod angen swyddogaeth Archwilio Mewnol, sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau "[w]neud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol." Mae Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 yn ei gofyn yn benodol i "gorff perthnasol gynnal system ddigonol ac effeithiol o archwilio mewnol yn unol ag arferion archwilio mewnol priodol."

Mae'r Awdurdod yn cael ei swyddogaeth Archwilio Mewnol gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel rhan o'i Gytundeb Lefel Gwasanaeth ar y Trysorlys a Gwasanaethau Ariannol. Mae'r Gwasanaeth, sy'n annibynnol o ran ei waith cynllunio a'i weithrediad, yn cydymffurfio â Chod Archwilio Mewnol CIPFA, ac mae wedi ei baratoi i roi sicrwydd fod yr Awdurdod yn cynnal systemau digonol o reolaeth rheolaeth fewnol, ac mae'n gwneud argymhellion ar ffyrdd i wella'r rhain pan deimla fod angen.

Gall Pennaeth y Gwasanaethau Archwilio gael gafael yn uniongyrchol ar y Prif Swyddog Tân, pob lefel o reolwyr, a'r aelodau etholedig.

Mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei gyflenwi ar sail asesiad angen, sef ffordd yn seiliedig ar risg o benderfynu beth yw anghenion yr Awdurdod ar ddechrau pob blwyddyn, ac mae hyn wedi ei nodi mewn cynlluniau gweithredol a gyflwynir bob blwyddyn i'w cymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio.

Yng Nghyfarfod yr Awdurdod Tân ac Achub ar 18 Mehefin 2012, cyflwynwyd 'Crynodeb o Weithgarwch Archwilio Mewnol ar gyfer 2011/12', er mwyn dangos y gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn honno, ynghyd â'r Cynllun Archwilio Drafft ar gyfer 2012/13.

Yn ystod 2011/12, cwblhawyd 58 o ddiwrnodiau adolygu gan yr adran Archwilio Mewnol, a chawsant eu treulio yn cynnal 5 archwiliad yn y meysydd canlynol:

Maes Archwiliadwy	Critigol	Pwysig	Canolig	Bach	Cyfanswm	Cytunwyd gan y Rheolwyr	Barn Archwilio
Gorsafoedd y system ar gael yn ôl y galw – Ynys Môn a Gwynedd	0	0	4	4	8	8	Boddhaol
Rheoli'r Fflyd	0	0	4	2	6	6	Da
Cyfrif Terfynol – Gorsaf Dân Gymunedol y Rhyl	0	0	4	0	4	4	Boddhaol
Ymchwiliad Arbennig	Amh.	Amh.	Amh.	Amh.	Amh.	Amh.	*Amh.
Menter Twyll Cenedlaethol	0	0	0	0	0	0	Da
Cyfansymiau	0	0	12	6	18	18	
						Da	2
						Boddhaol	2
						Digonol	0
						Anfoddhaol	0

Atodiad 1

* Amhriodol rhoi Barn Archwilio ar yr ymchwiliad arbennig a gynhaliwyd.

Mae pob archwiliad yn cael ei ddilyn gan arolygiad archwilio chwe mis yn ddiweddarach i weld a yw'r argymhellion yn yr adroddiad wedi cael eu dilyn i fyny. Dyma'r archwiliadau dilynol a gynhaliwyd yn 2011/12:

Disgrifiad	Dyddiad yr Archwiliad	Dyddiad arfaethedig yr archwiliad dilynol	Dyddiad yr archwiliad dilynol	Dim argymhellion	Argymhellion yn aros	Barn ddiwygiedig yr Archwiliad
Gorsafoedd y system yn ôl y galw - FIN 8s a Stocrestrau	Medi-10	Rhag-11	Rhag-11	8	2	Boddhaol
Rhyddid Gwybodaeth	Ion-11	Meh-11	Medi-11	4	0	Da
Diogelwch TG	Mai-11	Tach-11	Chwe-12	7	1	Da
*Gweithio mewn Partneriaeth ar Ddiogelwch Cymunedol	Mai-11	Meh-12		20		

*Trefnwyd cynnal archwiliad dilynol Gweithio mewn Partneriaeth ar Ddiogelwch Cymunedol ym Mehefin 2012

Adroddir ynghylch canlyniadau'r archwiliadau hyn i'r Prif Swyddog Tân, y Dirprwy Brif Swyddog Tân, y Rheolwr Cyllid a'r rheolwr priodol ar gyfer cymryd camau os oes angen.

Yn yr un cyfarfod, cyflwynodd yr adran Archwilio Mewnol ei Ddatganiad Sicrwydd Blynyddol fel sy'n ofynnol gan God Ymarfer CIPFA ar Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol 2006. Yn ei farn archwilio, casglodd y Pennaeth Archwilio fod gan Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru brosesau rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol i reoli'r modd y mae'r Awdurdod yn cyflawni ei amcanion.

Archwilio Allanol

Mae KPMG, ar ran Swyddfa Archwilio Cymru, wedi parhau i ddarparu gwasanaeth archwilio allanol i'r Awdurdod yn 2011/12, felly mae effeithiolrwydd y rheolaethau mewnol yn seiliedig ar eu gwaith hwy.

Ym mis Medi 2011, cyflwynodd Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG ei Adroddiad ar 'Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifyddu' a oedd yn nodi eu bwriad i gyhoeddi Adroddiad yr Archwilydd diamedd ar y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig am 2010/11. Roedd yr adroddiad manwl yn cadarnhau bod datganiadau cyfrifyddu'r Awdurdod yn rhoi golwg wir a theg o'r sefyllfa ariannol fel yr oedd ar 31 Mawrth 2011.

Yn dilyn dyfodiad Deddf Llywodraeth Leol 2009, aeth yr Awdurdod drwy ei ail Asesiad Gwella Blynyddol gan Swyddfa Archwilio Cymru yn 2011/12, gan arwain at gyhoeddi Adroddiad Gwella Blynyddol yn Ionawr 2012. Mae'r Adroddiad yn edrych yn ôl ar ffyrdd y mae'r Awdurdod yn gwella ac yn darparu ei wasanaethau.

Rhennir adroddiad eleni yn dair prif adran, gan ymdrin â'r modd y mae'r Awdurdod yn cynllunio, darparu a gwerthuso gwelliant.

Atodiad 1

Ar y cyfan, roedd yr adroddiad yn dod i'r casgliad fod gan yr Awdurdod drefniadau da yn eu lle i sicrhau gwelliant, a'i fod yn gwneud yn dda yn y meysydd y mae'n canolbwyntio arnynt; ond nid oes digon o gydbwysedd wrth gynllunio, gwerthuso ac adrodd ar berfformiad, ac nid yw'n ddigon seiliedig ar ganlyniadau. Dyma grynodedb o'r prif gasgliadau:

- Mae gan yr Awdurdod drefniadau priodol yn eu lle i fynd i'r afael â blaenoriaethau ac ymateb i awgrymiadau blaenorol ar gyfer gwella;
- Mae gan yr Awdurdod ffordd gadarn o reoli arian, ond oherwydd maint y newid sydd ei angen, rhaid cael arweiniad clir;
- Mae ffordd yr Awdurdod o reoli gwybodaeth yn cefnogi gwelliant, ond mae gwendidau o ran llywodraethu a pherfformiad;
- Mae trefniadau cyfredol yr Awdurdod ar gyfer datblygu, defnyddio a chefnogi technoleg yn debygol o gefnogi gwelliant;
- Mae'r Awdurdod yn cwrdd â'i ymrwymadau statudol mewn perthynas â Deddf yr Iaith Gymraeg.

Hefyd, daeth yr adroddiad i'r casgliad fod yr Awdurdod wedi cyflawni llawer o'r hyn a fwriadodd yn y blaenoriaethau a nododd:

- Mae'r Awdurdod wedi gwneud cynnydd da tuag at gyflawni ei Amcanion Gwella yn 2010-11.
- Mae'r Awdurdod yn cyfrannu at atal tanau a gwrthdrawiadau ar y ffyrdd, ac er bod nifer y marwolaethau a'r anafiadau oherwydd tanau wedi cynyddu y llynedd, mae'r tueddiad tymor hir am i lawr.
- Mae'r Awdurdod yn brysur yn datblygu rhagor o ffyrdd arloesol ac effeithlon i ymateb i amrywiaeth eang o ddigwyddiadau.

Mae'r adroddiad hefyd yn nodi ei farn am asesiad yr Awdurdod ei hun o'i berfformiad a'i drefniadau. Daeth i'r casgliad fod gan yr Awdurdod fecanweithiau ar gyfer monitro perfformiad, ond mae angen iddo fod yn fwy cytbwys wrth werthuso ac adrodd am berfformiad, a chanolbwyntio ar amcanion gwella fel bod darlun cliriach o gynnydd yr Awdurdod yn erbyn ei amcanion gwella.

Yn dilyn cyflwyno'r Adroddiad Gwella blynyddol, cyflwynir y Llythyr Archwilio Blynyddol gan ei archwilwyr allanol fel rhan o'r adroddiad i'r Awdurdod a'r cyhoedd, ac mae hyn yn cyflawni cyfrifoldebau Swyddfa Archwilio Cymru dan y Cod Ymarfer Archwilio. Mae'r llythyr yn nodi ei brif negeseuon sy'n codi o ganlyniad i'r gwaith archwilio a wnaed yn ystod y deuddeg mis diwethaf. Cafodd yr adroddiad a ddaeth i law ei adrodd i'r Pwyllgor Archwilio ar 30 Ionawr 2012 i'w gymeradwyo cyn ei gynnwys yn yr Adroddiad.

Roedd y prif ganfyddiadau sy'n codi o'r llythyr yn dod i'r casgliad fod yr Awdurdod Tân ac Achub yn cydymffurfio â'i ofynion o ran adrodd ariannol a gwella perfformiad, derbyn barn archwilio diamod ar y datganiadau cyfrifyddu, cadarnhau eu bod yn rhoi golwg gwir a theg o drafodion ariannol yr Awdurdod a'r Cynllun Pensiwn. Nodwyd y meysydd canlynol yn ystod yr archwiliad cyfrifon:

Atodiad 1

1. Oddi ar 2010/11 roedd angen i awdurdodau lleol yng Nghymru lunio eu cyfrifon ar sail Safonau'r IFRS. Mae dyfodiad y safonau newydd hyn wedi rhoi rhagor o ofynion mawr ar staff cyllid yr Awdurdod. Er gwaethaf y pwysau ychwanegol, cafodd y cyfrifon eu llunio erbyn y dyddiad statudol, ond nodwyd y materion canlynol mewn perthynas â'r cyfrifon:

- Roedd y Llythyr Archwilio Blynyddol ar gyfer 2009-10 yn pwysleisio pwysigrwydd llunio mantolen agoriadol a chyfres ddrafft o gyfrifon IFRS cyn gynted ag y bo modd. Mae nifer y datgeliadau a'r diwygiadau i'r Datganiad o Gyfrifon yn dangos bod amserlen y prosiect wedi llithro, a bod tanamcangyfrif o faint o waith a oedd i'w wneud. Fodd bynnag, llwyddwyd i gyrraedd pob dyddiad oherwydd cydweithio agos rhwng y fîm cyllid a'r fîm archwilio.
- Roedd yr oedi wrth lunio'r Datganiad o Gyfrifon wedi effeithio ar waith archwilio'r adroddiad Cyfrif Llywodraeth Gyfan (CLIG), ni dderbyniwyd pecyn diwygiedig y CLIG yn ymgorffori'r newidiadau i'r datganiadau terfynol tan 27 Medi. Ni lwyddwyd i gyrraedd dyddiad Llywodraeth Cymru ar gyfer cyflwyno adroddiad archwiliedig, sef 30 Medi, gan nad oedd digon o amser i gwblhau'r archwiliad. Dylai'r Awdurdod sicrhau bod pecynnau diwygiedig y CLIG yn cael eu cwblhau'n brydlon, a'u trosglwyddo i'r fîm archwilio gyda'r ddogfennaeth ategol.

2. Mae'r adolygiad o drefniadau'r Awdurdod ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wedi cael ei seilio ar y gwaith archwilio a wnaed ar y cyfrifon, yn ogystal â dibynnu ar y gwaith a wnaed fel rhan o'r Asesiad Gwella dan Fesur Llywodraeth Leol (2009). Bydd prif ganfyddiadau'r olaf yn cael eu nodi yn yr Adroddiad Gwella Blynyddol. Hefyd, tynnwyd sylw at y materion canlynol:

- Mae'r Awdurdod wedi parhau i ddatblygu ei drefniadau ar gyfer cynllunio tymor canolog, gan sicrhau ei fod mewn sefyllfa well i fynd i'r afael â'i heriau ariannol.
- Mae'r Pwyllgor Archwilio yn gyfrifol dan ei gylch gorchwyl am ddarparu rheolaeth a sicrwydd ariannol, adnoddau a chyffredinol; mae hyn yn cynnwys ystyried adroddiadau Archwilio Mewnol. Gellir gwneud gwelliannau i'r ffurf o adrodd am ganfyddiadau Archwilio Mewnol i'r Pwyllgor Archwilio. Dylid darparu crynodeb ysgrifenedig (yn hytrach nag ar lafar) o waith Archwilio Mewnol yn y cyfnod, sy'n nodi'r gwaith a wnaed a'r casgliadau, ymhlith papurau'r Pwyllgor Archwilio fel bod yr Aelodau'n gallu ystyried materion o flaen llaw.
- Mae'r Awdurdod wedi atgyfnerthu ei broses rheoli risg trwy ddatblygu Cofrestr Risg Corfforaethol. Caiff hyn ei drafod a'i fabwysiadu gan y Panel Gweithredol cyn bo hir.

Adolygiad o Brif Faterion y Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2010/11

Yn ystod yr adolygiad y flwyddyn flaenorol, sef 2010/11, tynnwyd sylw at y pedwar mater canlynol y mae angen ymdrin â hwy:

1. Ffurfioli Polisi Rheoli Risg yr Awdurdod

Cafodd y Gofrestr Risg Corfforaethol ei ailwampio ym mis Mawrth 2012, a'i gyflwyno i'r Grŵp Gweithredol ar 11 Ebrill 2012 pan gafodd ei ohirio oherwydd bod angen rhagor o waith. Bydd y gofrestr ddiweddaedig yn cael ei chyflwyno i'r cyfarfod o'r Grŵp Gweithredol ar 6 Gorffennaf 2012 i'w gymeradwyo'n derfynol.

Mae'r gofrestr ddiweddaedig yn cynnwys 9 o risgiau lefel uchel mewn 5 maes, sef Ariannol, Gwleidyddol, Adnoddau, Cynllunio a Materion Cenedlaethol.

2. Ffurfioli Polisi Partneriaethau'r Awdurdod

Yn dilyn yr archwiliad mewnol o Ddiogelwch Tân Cymunedol, mae'r Gwasanaeth wedi gweithredu nifer o'r argymhellion a oedd yn yr adroddiad. Mae'r rhain yn cynnwys gwelliannau ym meysydd sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad o fewn maes meithrin perthynas â'r trydydd sector.

Hefyd, ffurfiolwyd darpariaeth protocolau rhannu gwybodaeth gydag asiantaethau partner sy'n ymwneud â chynllun y Ffenics a chyda sefydliadau'r sector gwirfoddol sy'n darparu Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref ar ein rhan.

Lluniwyd dogfen ganllawiau ar gyfer Addysg Diogelwch Cymunedol mewn ysgolion, a chadarnhad o amcanion y bartneriaeth yn y prosiect amlasiantaethol, Criw Craidd. Hefyd, lluniwyd cofrestr risg, ac asesiad risg ar gyfer meysydd gwaith o fewn Diogelwch Cymunedol.

3. Adolygu'r Cynllun Dirprwyo

Mae hyn wedi ei ohirio tan ar ôl yr Awdurdod Tân ac Achub newydd ym mis Mai 2012 pan fydd yn briodol adolygu'r Cynllun.

Mae'r Cynllun yn dirprwyo'r pŵer i wneud penderfyniadau ar ran yr Awdurdod i'r Prif Swyddog Tân mewn 11 o feysydd.

Hefyd, mae'r Cynllun yn nodi'n glir y meysydd lle nad yw'r dirprwyo'n berthnasol.

4. Hyrwyddo'r Polisi Chwythu'r Chwiban ymhlith y staff

Cafodd ymgyrch ei chynnal trwy'r adran Cyfathrebu Corfforaethol yn Ionawr 2012 i dynnu sylw staff ar bolisi'r Awdurdod ar Chwythu'r Chwiban, ac esbonio'i brif bwyntiau.

Roedd yr ymgyrch yn cynnwys erthygl yn Y Fflam, sef cylchgrawn mewnol trimisol y Gwasanaeth. Roedd yr erthygl yn annog y staff i ddysgu mwy am bolisi Datgeliadau Cyhoeddus y Gwasanaeth er mwyn sicrhau bod y staff yn ymwybodol y gallant roi gwybod am feysydd pryder heb ofn dial.

Prif Faterion Llywodraethu

Barn y Swyddogion yw nad yw'r adolygiad o drefniadau llywodraethu ar gyfer blwyddyn ariannol 2011/12 wedi tynnu sylw at unrhyw bryderon mawr. Mae'r trefniadau presennol yn addas i'r diben, ac yn ddigonol ar gyfer cyrraedd nodau corfforaethol yr Awdurdod.

Tynnir sylw at ambell fater bychan isod, mae'r swyddogion priodol yn ymdrin â hwy, a chaiff y cynnydd ei fonitro yn y flwyddyn sy'n dod sef 2012/13, a'i adrodd i'r Awdurdod Tân ac Achub llawn yn ystod yr adolygiad y flwyddyn nesaf.

Materion i ymdrin â hwy yn 2012/13:

1. Parhau i adeiladu ar waith y blynyddoedd cynt mewn perthynas â pholisi'r Awdurdod ar Chwythu'r Chwiban er mwyn cael gweithle agored a thryloyw.
2. Gwelliannau i'r wybodaeth a adroddir i'r Pwyllgor Archwilio ynghylch canfyddiadau'r Archwiliad Mewnol. Cyflwyno crynodeb ysgrifenedig (yn hytrach na llafar) am y gwaith Archwilio Mewnol yn ystod y cyfnod.
3. Ffurfioli'r amserlen diwedd blwyddyn i sicrhau bod y Datganiad o Gyfrifon yn cael ei gwblhau mewn da bryd fel bod y pecyn Cyfrifon Llywodraeth Gyfan yn cael ei gyflwyno yn ei ffurf derbyniol i'w archwilio, gyda digon o amser i'w adolygu er mwyn gallu cwrdd â dyddiad cau Llywodraeth Cymru.
4. Datblygu trefniadau cyfredol yr Awdurdod ar gyfer TGCh i sicrhau bod ganddo'r gallu, o fewn ei adnoddau sgiliau technegol, i gyflwyno ei gynlluniau heb amharu ar ansawdd gwasanaethau, gan gynnwys datblygu strategaeth newydd ar gyfer TGCh dros bum mlynedd.
5. Gweithio gyda'r ddau Wasanaeth Tân ac Achub arall yng Nghymru i wella rhagor ar eu cynlluniau refeniw tymor canolig.

Anthony Barrett
Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Eich Cyf/Your Ref:
Ein Cyf/Our Ref: SF/M27
Dyddiad/Date: 24 Medi 2012
Gofynner am/Ask for: S Forrest
Rhif Union/Direct Dial: 01492 576179

KPMG LLP
3 Assembly Square
Britannia Quay
Bae Caerdydd
CF10 4AX

Annwyl Foneddigion

Datganiad o Gyfrifon Awdurdod Tân Gogledd Cymru 2011/2012

Darperir y llythyr sylwadau hwn mewn cysylltiad â'ch archwiliad o ddatganiadau cyfrifyddu Awdurdod Tân Gogledd Cymru (yr Awdurdod) a chronfa bensiwyn y diffoddwyr tân am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2012.

Rydym yn cadarnhau y gallwn, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ac wedi gwneud ymholiadau yr ystyriwn yn ddigonol, wneud y sylwadau hyn i chi.

Sylwadau'r Rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau wrth lunio'r datganiadau ariannol yn unol â'r gofynion cyfreithiol a Chod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2011-12; yn benodol, mae'r datganiadau ariannol yn rhoi golwg wir a theg yn unol â hwy.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb am lunio, gweithredu, cynnal ac adolygu rheolaeth fewnol er mwyn atal a chanfod twyll a chamgymeriad.

Yr Wybodaeth a Ddarperir

Ar eich cyfer, rydym wedi darparu:

- mynediad llawn at:
  - yr holl wybodaeth yr ydym yn ymwybodol ei bod yn berthnasol ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol, megis llyfrau cyfrifon a'r ddogfennau i'w cefnogi, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
  - gwybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani gennym i ddiben yr archwiliad; a
  - mynediad dirwysr at staff yr oeddech yn tybio ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt.

- canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gallai'r datganiadau ariannol fod wedi eu camddatgan yn sylweddol o ganlyniad i dwyll;
- ein gwybodaeth am dwyll neu amheuaeth o dwyll yr ydym yn ymwybodol ohonynt ac sy'n effeithio ar Awdurdod Tân Gogledd Cymru, ac sy'n ymwneud â'r:
  - rheolwyr;
  - gweithwyr sydd â rolau pwysig mewn rheolaeth fewnol; neu
  - eraill lle gallai'r twyll gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol.
- ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, amheuaeth o dwyll, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a fynegir gan weithwyr, cyn-weithwyr, rheoleiddwyr neu eraill;
- ein gwybodaeth am bob achos o anghydfurfiaeth â deddfau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol; ac
- enw pob parti cysylltiedig a pherthynas pob parti cysylltiedig, ynghyd â'r trafodion yr ydym yn ymwybodol ohonynt.

Sylwadau ar y datganiad ariannol:

Cofnodwyd yr holl drafodion, asedau ac ymrwymadau yn y cofnodion cyfrifyddu, ac maent yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol.

Mae'r rhagdybiaethau sylweddol a ddefnyddiwyd wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, gan gynnwys y rhai a fesurwyd ar werth teg, yn rhesymol.

Rhoddwyd cyfrif priodol am y perthnasoedd â phartïon cysylltiedig, ynghyd â'r trafodion, a datgelwyd hwy.

Mae pob digwyddiad a fu wedi'r dyddiad adrodd, ac sy'n gofyn am addasu neu ddatgelu, wedi cael ei addasu neu ei ddatgelu.

Mae pob ymgyfreithiad hysbys gwirioneddol neu bosib, ac y dylid ystyried ei effeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol, wedi cael ei ddatgelu i'r archwilydd, a rhoddwyd cyfrif amdano a'i ddatgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol.

Mae'r datganiadau ariannol yn rhydd o gamddatganiadau sylweddol, gan gynnwys hepgoriadau. Nid oes unrhyw gamddatganiadau heb eu cywiro.

Sylwadau gan Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Rydym yn cydnabod bod y sylwadau uchod, a wnaed gan y rheolwyr, wedi cael eu trafod gyda ni.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol gwir a theg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Bwyllgor Archwilio Awdurdod Tân Gogledd Cymru ar 24 Medi 2012.

Yn gywir

**Cadeirydd yr Awdurdod
Dyddiad 24 Medi 2012**

**Trysorydd i'r Awdurdod
Dyddiad 24 Medi 2012**